

Viking speech scale (Vikingskalan för tal)

Syfte

Denna skala har utvecklats för att klassificera talproduktionen hos barn. Lättheten med vilken barn kan göra sig förstådda med andra kommunikationssätt mäts med andra skalor.

Talproduktionen är beroende av kontroll och koordination av flera kroppsfunktioner, inkluderande andning och andningskontroll, fonation (vibrationen hos stämbanden vilket utgör rösten) och läpp- och tungrörelser för artikulation. Motoriska svårigheter vid cerebral pares kan påverka enskilda funktioner, och ge upphov till olika språkmönster (t.ex. kan minskad kontroll av andningen ge svårigheter att kontrollera röststyrkan; inskränkt rörlighet hos stämbanden är förknippat med andfådd eller sträv röst; försämrad artikulation är tydlig oförmåga att producera vissa konsonanter etc.) Hur mycket varje enskild funktion är nedsatt varierar mycket från barn till barn. Vi vet att talfunktionerna är tillräcklig om ord uppfattas rätt av lyssnare. Även om förståelighet i strikt mening är ett mått på aktivitet (att överföra ett budskap) är det direkt relaterat till talfunktion och kan hjälpa till att särskilja grader av nedsättning.

Vikingskalan för tal är utvecklad för barn från 4 års ålder.

Skalan har fyra nivåer. Barn med cerebral pares på nivå I har minimala eller inga problem att tala jämfört med normalt utvecklade barn. Talförmågan är vanligen fullt utvecklad vid sju års ålder. Vid fyra års ålder är barn med normal talutveckling förståeliga i obekant sammanhang för okänd vuxen. De har inga svårigheter att reglera röststyrkan; deras röst låter inte hypernasal eller hyponasal (låter som vid nästäppa); deras röst låter klar, utan strävhet och de kan använda lämpliga, vuxenlika intonationsmönster vid samtal. Dock kan 4-6 år gamla barn uppvisa viss omogenhet i talet. De kan byta ut vissa konsonanter (t.ex. säga "j" i stället för "r" i "rita") och utesluta icke betonade stavelser (t.ex. kan "tomat" uttalas "mat").

Det är en ordinalskala. Det är inte förväntat att skillnaderna mellan de olika stegen är lika stora, eller att barnen är jämnt fördelade mellan nivåerna.

Instruktioner

Fyll i nedanstående ruta.

Läs beskrivningarna av barnens tal på nästa sida. Ringa in den nivå som bäst beskriver barnets tal.

Bedöm barnets vanliga talförmåga, dvs. vad de vanligen gör, inte vad de kan göra.

Bedöm nivån där barnet kan förstås av främmande och okända samtalpartners.

Personer som känner barnen (t.ex. föräldrar, lärare) har lärt sig barnets sätt att tala, känner igen ord då de förekommit upprepade gånger i ett sammanhang och kan förstå barnen bättre än de flesta andra lyssnare.

Uppgifter	
Barnets namn.....	Födelsedatum.....
Namn på person som genomför Viking talskala.....	
Relation till barnet.....	Bedömningsdatum.....

I. Talet är inte påverkat av motorisk störning

Barnen på nivå I följer den vanliga talutvecklingen. De kan ha vissa tecken på omogenhet i talet, motsvarande andra barn i samma ålder/utvecklingsnivå.

Talet hos barn på nivå II är påverkat av deras motoriska störning. Deras tal är vanligen förståeligt men följer inte det vanliga utvecklingsmönstret och låter inte som barn i samma ålder/utvecklingsnivå.

II. Talet är otydligt men vanligen förståeligt för okända lyssnare.

Talstyrka är tillräckligt för samtal en till en. Rösten kan låta andfådd eller sträv men detta påverkar inte förståeligheten. Artikulationen är oprecis; de flesta konsonanter kan produceras, men försämring kan noteras vid längre yttranden. Även om svårigheter noteras, är talet förståeligt för obekanta lyssnare utan kännedom om sammanhanget.

Barn på nivå II har ett tal som påverkas av deras motoriska störning. Deras tal kan låta svagt, grötigt, sluddrigt, eller med olämplig ljudstyrka men är vanligen förståeligt utan kännedom om sammanhanget.

Barn på nivå III har vanligen tal som är mycket påverkat av deras motoriska störning på flera nivåer (t.ex. andningskontroll, stämbandsrörelser/röst, artikulation). De svårigheter barnen har med att kontrollera varje nivå samverkar till att göra barnets tal mycket svårförståeligt utan kännedom om sammanhanget.

III. Talet är otydligt och vanligen inte förståeligt för obekanta lyssnare utan vetskap om sammanhanget.

Svårigheter att kontrollera andningen för att tala – kan producera ett ord per yttrande och/eller talet för starkt eller för tyst för att bli förstått. Rösten kan låta sträv; intonationen kan snabbt ändras. Talet kan vara tydligt hypernasalt. Ett litet urval konsonanter kan produceras. Svårigheternas omfattning gör talet svårförståeligt utan kännedom om sammanhanget.

Barn på nivå III använder tal som ett sätt att kommunicera. Deras tal kan vara förståeligt för obekanta vuxna när de talar i enstaka ord eller vissa ord kan förstås i längre fraser.

Barn på nivå IV kan ljuda men kan inte producera några ord eller ordapproximationer som obekanta lyssnare kan förstå utan kännedom om sammanhanget.

IV. Inget förståeligt tal.

Ringa in den nivå som bäst beskriver barnets tal.